

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ח אדר תש"פ | דף היומי בבלי: שבת יח.

דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד תחילת סימן תס"ו.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה וזה שכתוב' עד 'ומשל'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ג משנה א עד פרק ג משנה ד

תרופה לקורונה תוך ארבעה ימים? – אפשרי בהחלט! | מדהים: מטייל באלסקה נתקל בדוב מסוכן שמבין אנגלית... | בעקבות המצב: "מותר לאברכים לשבת על הרצפה ולשחק עם הילדים בפליימוביל" | כשמרן הגר"ח שליט"א ישב עם הפעוטות בת"ת והקשיב לסיפור פרשת השבוע... | 1854

הסיפור היומי

**האיש פרץ בבכי נסער. ארבעה ימים בלבד נותרו
לו, כך אמרו הרופאים במפורש!... נטל ה'חזון
איש' חומש בראשית, דפדף לתחילתו ואמר:
"הנה, תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון..."**

האם בורא כל העולמות בשישה ימים, אינו יכול לברוא רפואה חדשה בארבעה ימים?

ראשם, כי אם אף נסך בהם עוז ותעצומות של אמונה שלמה ותמימה במי שהוא כל-יכול.

על דלת ביתו של ה'חזון איש' נקש יום אחד יהודי שפוף בעל פנים מיסורות. ביושבו מול ה'חזון איש' סיפר מתוך אנחות גדולות כי לפני ימים אחדים לא חש בטוב, וכשהמנוחה בבית לא הועילה, פנה אל הרופא, שהפנה אותו לסדרת בדיקות בבית חולים. משהתקבלו תוצאות הבדיקות, הודיעו לו הרופאים כי זיהום קשה התגלה בגופו, ונותרו לו רק ארבעה ימים לחיות... תוך כדי כך פרץ האיש בבכי נסער, שכמעט חנק את נשימתו. ארבעה ימים בלבד! בביתו אשה וילדים... ואין מה לעשות! כך אמרו הרופאים במפורש...

הביט בו ה'חזון איש' במבט מלטף, נטל מהמדף חומש בראשית, והחל מדפדף בו מתחילתו, כשהוא קורא בו מעט, ואומר: "הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון..." והחל לפרט את בריאת העולם ביום הראשון; "ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם..." הוא קרא את הפסוקים, והחל למנות אחד לאחד את כל הדברים שנבראו ביום השני. וכך

ישנן דאגות ובעיות, שהפתרון עבורן כבר מוכר וידוע, והנקלע אליהן מתפלל ומבקש מאת השי"ת שתחול עליו ישועה זו. דרך משל, אדם שבגרונו נתגלה חיידק סטרפטוקוקוס, נוטל אנטיביוטיקה מתאימה, ומתפלל אל ה' שיבריא אותו. אמנם, יודע הוא כי למרות האמצעים הטבעיים הללו, עדיין נתון הוא בידי ה', אך יש לו דרך הגיונית ומתקבלת על הדעת שבה ייושע.

אולם לפעמים נקלע האדם לקשיים שעדיין לא נמצא להם פתרון, עולם הרפואה מרים ידיים בייאוש, ואין שום דרך טבעית להיושע. או אז צריך האדם להתחזק באמונה, ולדעת כי ברגע אחד יכול הבורא יתברך ליצור מציאות חדשה לגמרי, שתהפוך את הקערה על פיה. הוא אינו מתפלל על הצלה בדרך זו או אחרת, אלא מקווה לישועת ה', ומאמין שברצונו יעשו לו נסים ונפלאות. ברגע אחד הכל יכול להתהפך!

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מספר בספרו 'ברכי נפשי מעשה שהיה:

בית ה'חזון איש' זצ"ל היה אבן שואבת ליהודים רבים שבורי לב ומחסרי תקווה. לא רק את ברכתו האציל ה'חזון איש' על

ביום השלישי, וכך ביום הרביעי.

או אז עצר ונשא עיניו אל החולה שמולו: "נו, אם בורא כל העולמות יכול היה לברוא בארבעה ימים כל כך הרבה דברים, וכי אינך מאמין שבתוך ארבעה ימים הוא יכול לברוא עבורך תרופה שתשקם את גופך, ותהפוך אותך לאדם בריא לחלוטין?! - - - אל ייאוש! בכל הימים הללו תתפלל על עצמך, תפיל תחינה שהקב"ה ירפא אותך מהזיהום, וכיון ששערי דמעה לא ננעלו, בוודאי לא בפני תפילת החולה, שהיא תפילה בעת צרה, תיושע גם אתה בישועת עולמים!".

ט-ט-ט שבה נשימתו של האיש לסדרה, וכשיצא מאת רבו, כבר היו עיניו מאירות באור אחר, אור של תקוה מחודשת. הוא שב לביתו והחל להתפלל בכל כוחו לישועה, וראה זה פלא - כעבור

זמן מה הוא קיבל פניה דחופה מבית החולים; מתברר כי בימים אלו הובאה ארצה מארה"ב תרופה חדשה נגד זיהום, והרופאים הציעו לו לנסות אותה. אמנם כאן בארץ לא היה כלל ניסיון אתה, אך בארה"ב נעשה בה שימוש נרחב.

החולה הסכים להיות אחד מן הראשונים שעליו תנוסה התרופה. התברר כי ההרכב שלה התאים במיוחד לזיהום שקינן בגופו, ובתוך שעות ספורות כבר חלה הטבה משמעותית, עד להחלמתו המלאה!

הקב"ה - בורא כל העולמות - יכול גם יכול לברוא ישועה חדשה!

(עלונו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א, מתוך 'הנני בידך')

על דא ועל הא

**הצעיר אזור אומץ, הביט הישר לתוך עיני הדוב ואמר בקול יציב:
"דוב! זה המקום שלי! ואני לא זז מכאן!"... והפלא אכן התרחש:
הדוב הוריד בחזרה את טלפיו אל הקרקע, סב לאחור ונעלם.
הצעיר היה המום. מה קורה כאן? האם הדוב יודע אנגלית?!...!**

הזדמנות ושמה 'קורונה' - נקודות של אור' משיחתו של כ"ק האדמו"ר מספינקא שליט"א

והכי מפחיד, אנחנו מוצאים את עצמנו לבד... אסור להתקרב לאף אחד, אסור לאף אחד להתקרב, בדידות!! מה הקדוש ברוך הוא רוצה?? ר' אשר היה מדבר הרבה על דברי הנביא ישעיה (ב יז) 'וְשַׁח גְּבָהוֹת הָאָדָם וְשָׁפַל רוּם אֶנְךָ שִׁים וְנִשְׁגַּב ה' לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא'. ושאל: על מה מתנבא כאן הנביא? האם על השפלות של האדם או על גדלות הבורא? ואמר: הקדוש ברוך הוא נכנס - במקום שבו האדם מפנה לו מקום, מסלק קצת מהגאוה שלו! ככל שאנחנו יותר חדלי אישים, יותר חסרי אונים, יותר מבינים כמה אנחנו לא מבינים - אנחנו נותנים לריבונו של עולם מקום אצלנו!

ולכן, דווקא עכשיו, כשהמצב נמצא בחוסר שליטה, כשאנחנו לא יודעים מה יקרה מחר, דווקא אז הפוטנציאל לגלות את הבורא הוא א-ד-י-ר!!

דבר אחד אסור לנו לעשות. להיכנס לחרדה, ללחץ!! אדם הנכנס ללחץ - מביא על עצמו את החולי! וזו ממש לא סגולה, זהו תהליך טבעי לחלוטין! כי הרי, בגופו של כל אדם ישנם כמה אזורים רגישים יותר,

המצב מפחיד! מפחיד מאוד! אין זה נכון לזלזל בפחד הזה! רבי אשר פריינד זצ"ל פגש פעם אדם מסויים שהתבודד ב'פעלד' בשעת לילה מאוחרת, ושאל אותו: איך אתה מסתובב כך בשעה כזו? מה, אינך פוחד?? - לא, אינני מפחד! השיב הלה. אמר לו ר' אשר: זו לא חכמה לא לפחד! החכמה היא להכיר את ה' מתוך הפחד שיש לך!!! גם אנחנו, במצב הבלתי ייאמן שבה עלינו, עלינו לנצל את המצב הזה בשביל להכיר את ה' מתוך הבהלה ואי-הידיעה הזו, ולצאת אמיתיים יותר מהמשבר הזה...

עד ממש לפני רגע היינו בעולם מתוקן, היו לנו זמנים! היה לנו סדר יום! היתה עבודה! היו לימודים! ידענו לאן אנחנו הולכים ומתי עלינו לצאת מהבית, ידענו היכן וכיצד משיגים את מה שאנחנו רוצים... היינו מקובעים בריבוע אחד קטן. אוי לו למי שיזיז אותנו מהמשבצת...

ופתאום, הכל התהפך, אין יום, אין לילה, אין למה לחכות, אין חתונות, אין מניינים לתפילה. אין אפילו צפי לסיום המגפה, הכול מעוררב, תוהו ובוהו מוחלט!! ה' קרע את הגבולות של המשבצת, פיזר את הקיבעון שלנו, ואנחנו מוצאים את עצמנו בלי שום אחיזה, בשום דבר!!

הודעות חשובות לנבחני 'דרשו'

לאור המצב וההנחיות של גורמי הבריאות, הננו להביא לידיעת נבחני 'דרשו' במסלולי: 'הדף היומי בכלי', משניות, 'דף היומי בהלכה', 'קנין חכמה', את ההודעות להלן אודות המבחן הבא אשר היה אמור להתקיים בט' ניסן הבעל"ט.

לצערנו הרב, לאור הנסיבות, אין אפשרות לקיים את המבחן בתאריך ט' ניסן, והמבחן יתקיים אי"ה לאחר חג הפסח.

יחד עם כלל ישראל ברחבי תבל, אנו תפילה לבורא עולם כי המצב יחזור לתיקנו, ונוכל לקיים את המבחן כרגיל ע"י פתיחת מקומות המבחן ללא מגבלות כלשהן לאחר חג הפסח ולהודיע לציבור על המועד המדויק לקיומו.

במידה וח"ו גם לאחר חג הפסח לא יוכל המבחן להתקיים במתכונתו הרגילה לאור ההנחיות, ניתן יהיה לקבל את המבחן באמצעות אימייל או פקס בתאריך יום שישי כ"ג ניסן על מנת להחזירו באמצעים הנ"ל בתוך שעתים מרגע קבלתו.

למי שאינו מעוניין להיבחן בדרך זו ניתן לקיים מבחן כפול במועד המבחן הבא יום שישי י"ד באייר (אין צורך להודיע מראש על בחירה במבחן הכפול).

למעוניינים לקיים את המבחן בכ"ג ניסן באמצעות אימייל או פקס יש לפנות כבר עכשיו לאימייל: dirshu.mivchan@gmail.com או לפקס: 077-60-70-179 וב"ה תקבלו את המבחן ביום שישי בבוקר.

חובה לרשום בשורת הנושא באימייל: קבלת מבחן (ללא שום תוספות כלשהן).

יש להקפיד על כל כללי מבחני 'דרשו', אשר חלים גם על מבחן זה. אין לענות את תשובות המבחן בגמרות פתוחות או להיעזר בסיכומים או להיעזר באחרים בעת קיום המבחן.

לאור שליחת המבחן באמצעות אימייל/פקס, נא להקפיד על כתב קריא וכתובה ברורה בעט שחור.

לא יישלחו דפי תשובות למבחן זה.

קבלת המילגות למבחן זה מותנית בעמידה בכללים הנ"ל.

במבחן זה לא יתקבלו נבחנים חדשים למבחני 'הדף היומי בהלכה'.

לאור העבודה במתכונת מצומצמת במשרדי 'דרשו' בתקופה זו, נא להמנע מפניות שאינן דחופות למשרדי 'דרשו'.

בברכת הרפואה והישועה במהרה, הנהלת 'דרשו'

הקבוע, מהמקום הטבעי שלנו ממשך כל השנה, ונכנסים לתוך בקתה רעועה, חשוכה, גגה דולף...

הקוצקער שואל: למה דווקא במצוות סוכה ישנה הלכה ש'המצטער פטור מן הסוכה'? במה שונה היא ממצוות אחרות שבתורה???

למה לא שמענו שהמצטער פטור מתקיעת שופר למשל?? אומר הקוצקער, מה העניין של הסוכה, מה הרעיון שעומד מאחוריו? אומרים לו לאדם, תעזוב את קורת הגג היציבה שלך, תעזוב את הקיבעון שבו אתה נמצא כל השנה, ולך אל ארץ לא זרועה, אל דירת עראי מטה לנפול... וכל כך למה, בשביל להראות לך עד כמה אתה תלוי באמת בבורא, ועד כמה אתה זקוק לקרקע היציבה שהוא נותן לך! הסוכה היא הזדמנות עבורך לנצל את הזמן הזה להתבוננות ולהתחברות...

אבל אם אתה מסתובב עצבני, אם אתה מצטער, אם אתה לא קולט את ההזדמנות, אז בשביל מה להטריח אותך?? כנס הביתה ואל תסתובב כאן בעצבים... אתה פטור, הכול בסדר... כאן בדיוק טמון ההבדל בין הגויים לבין עם ישראל! כתוב שבעתיד ייתן ה' לגויים את האפשרות לקיים את מצוות סוכה, וכשהוא יוציא חמה מנרתיקה הם יבעטו בה ויברחו ממנה... הגויים אינם מסוגלים לשבת לבד!! הם יוצאים מדעתם!! סף הלחץ שלהם עומד בסימן התפוצצות!! הייתכן, לשבת לבד בבית בלי שום מטרה, וסכנת מגפה מרחפת מעל ראשם?!

(באחת המדינות, שעדיין לא חלה בה חובת ההסגר, אמרו בבדיחות, שאם יסגרו כמה עשרות גויים בבניין אחד למשך שבועיים - התוצאות יהיו הרבה יותר חמורות מאשר הידבקות בקורונה...)

הגויים 'מבעטים ויוצאים'! אין להם מטרה, הם עצבניים, בועטים בקירות, הם לא מסוגלים להבין שיש כאן הזדמנות להתחבר לבורא ולעצמנו (כפי שיבואר בהמשך)!

אבל יהודי? ליהודי יש את הכוח להבין, את האפשרות להתחבר ואת היכולת לחפש את קרבתו של הבורא! עלינו רק להתפלל לה: ה' רועי לא אחסר! - שלא תחסר לי הידיעה התמידית שאתה ה' הוא שמוליך אותי ושומר עלי כרועה נאמן!!!

אסור לנו לשכוח, בימים האלו אנחנו נמצאים במקום של לחזק את עצמנו, לחזק את הסביבה והמשפחה שלנו! אין לנו זמן להיכנס למסכנות!

וכבר הבהיר לנו ר' אשר: אם נהיה במיטבנו - כל ההזדמנויות יגיעו לפתחנו. אבל אם ניכנס למסכנות - כולם רק יחפשו לברוח ממך!! יצטרכו להכניס בקבוקים של בושם לאף לפני שמתקרבים אליך...

הימים האלו, בהם אנחנו נמצאים בבית, הם ימים שעלינו לנצל אותם כראוי, לערוך תוכניות לילדים, זהו זמן להתחבר

אזורים הזקוקים ליותר כוחות בשביל לתפקד כראוי, והלב של האדם מזרים יותר דם לאזורים רגישים אלו.

אבל, כשאדם נתון תחת לחץ, הוורידים שלו נעשים צרים יותר, והדם לא מסוגל לזרום בכמות מספקת...

ואת התוצאה המבישה אנו רואים בעינינו... כשאדם לחוץ הוא מזיע, הוא מגמגם, הראש שלו כואב פתאום, השרירים מראים עייפות... כל זה בגלל שהוא הסכים להיכנע ללחצים ולהשתכנע שהמצב העולמי אכן דורש כמויות של לחץ בשביל לחוות אותו בצורה הנכונה...

ולמה אנחנו נלחצים? מה, אנחנו לא מבינים שהלחץ רק מזיק לנו??

ר' אשר אומר: ה' לא נותן לאדם כאב - אלא אם כן הוא מסוגל לעמוד בו!

הבעיה מתחילה, בכך שהאדם מוסיף לעצמו חרדה, מכניס את עצמו לדאגה מיותרת, ולזה - אכן אין לאדם כוחות נפש! הטבע שלנו הוא - מודיעים לנו על תקנה חדשה במטרה למנוע את התפשטות המגפה, או לחילופין, שומעים על מספר המתים שעולה באיטליה, ואנחנו, במקום להתעסק עם המשמעויות האמיתיות, במקום לנצל את ההזדמנות הזו להתחבר לבורא - עסוקים כל העת בשאלה 'מה יהיה הלאה???' מכניסים את הראש לדאגות, משננים לעצמנו בחרדה שלא יהיה לחם, שיהיה מחסור בחלב...

מכירים את משחק הילדים העתיק - לסמן קווים מנקודה אחת שעל הדף לנקודה הבאה? כאלו אנחנו, ה' נותן לנו נקודות קצרות של כאב, הכאב לא נמשך הרבה זמן! אבל אנחנו מחברים קווים שחורים מנקודה אחת לשנייה, ובסופו של יום הקווים מתחברים ויוצרים ציור מפחיד ומלחיץ נורא על המצב...

הרוז'נער אומר: כשאדם עסוק עם הדאגות והפחדים הוא בעצם מפסיד שני דברים גדולים: האחד - הוא מפסיד את ההזדמנות שהיתה לו להתחבר לבוראו ולהכיר שרק ה' יכול לתת לו את הכוח להתמודד...

ובעיקר - הוא מיוסר מהכאבים! המעברים שעוברים עליו פשוט מציקים לו ואינם מרפים...

עלינו לזכור זאת, ולשנן שוב ושוב, בפרט בעת הזו, שה' נותן לנו כאב רק אם הוא מצרף איתו חבילה של כוחות נפש להתמודדות תקינה!!!

כאמור, המצב אינו פשוט, בכל רגע אפשרי יכולה לבוא הבשורה שעלינו להיפרד מהנוחות התמידית, ולהיכנס לתוך חדר קטנטן, להישאר שם לבד, בלי חברים, בלי שיחות על דא, בלי הרבה אפשרויות...

הדבר הזה מזכיר לנו את הציווי: צא מדירת קבע ושב בדירת עראי...

כמו במצוות סוכה, בה אנו נפרדים מהנוחות של הבית

למשפחה, זמן להתחבר לילדים, ובעיקר - זמן להתחבר לעצמנו!

אמרנו, הזמן שבו נמצאים בבידוד הוא הזדמנות להתחבר לעצמנו!!

מה זה אומר להתחבר לעצמנו?

כולנו מכירים את האמרה 'איזהו עשיר - השמח בחלקו!' או: 'איזהו גיבור - הכובש את יצרו!' והשאלה זועקת: הייתכן? אפילו אם אשמח בחלקי, אפילו אם אכבוש את יצרי, הרי אינני באמת עשיר או גיבור! כי הרי ישנם הרבה העולים עלי בגבורתם ובעושרם?

והתשובה מפלחת: כל זמן שאתה גיבור רק כלפי השני, אתה לא באמת גיבור! כל זמן שהעשירות שלך נמדדת מול עושרו של ההוא, העשירות שלך אינה עשירות אמיתית!!

כי עושר אמיתי פירושו להיות עשיר בתוך עצמי! להיות מאושר עם עצמי ועם מה שיש לי!!

גבורה אמיתית פירושה להיות גיבור בתוך עצמי! היכולת לשלוט על הדחפים שבתוכי - היא הגבורה האמיתית!!

סיפר יהודי שבצעירותו, לאחר שסיים שירות עתיר קרבות בצבא, החליט לצאת, לא פחות, למסע דיג באלסקה... תשאלו, מה יש לו לאדם לחפש באלסקה, והרי אין שם כלום?! אכן, זה בדיוק מה שחיפש, מקום שאין בו כלום, רק להיות עם עצמו, הוא והבורא... לשבת ימים שלמים על שפת האגם, ולדוג...

לפני המסע התייעץ הצעיר עם מדריך טיולים מנוסה המכיר את שטחי אלסקה ואת מה שהם טומנים בחובם... הוא שאל אותו האם ישנם סכנות מסוימות שעליו לחשוש מפניהם במהלך המסע. המדריך אמר לו שאין לו ממה לחשוש, ארץ אלסקה היא ארץ שקטה ורגועה, עם נוף בראשיתי ועוצר נשימה.

אבל, אמר לו, ישנו דבר אחד מסוכן באלסקה, דוב גריזלי שמו... מדובר בדוב אימתני ומסוכן ביותר, שהפגישה עמו במהלך דיג עלולה להיות חוויה פחות נעימה...

"ומה אעשה אם אפגוש אחד כזה?" שאל הצעיר בחשש.

"הדרך הכי נכונה להתמודד מולו, היא פשוט להיעמד מולו, להביט אל תוך עיניו ולומר לו: היי דוב, המקום הזה הוא שלי, ואני

דג כאן את הדגים!" -----

הצעיר גיחך על הרעיון המוזר, וקיווה בסתר לבו שלא יצטרך להעמיד את השיטה המפוקפקת הזו במבחן... טס לאלסקה, ישב בה ימים, דג לו דגים, הביט לשמים, עצר נשימה מול נופים... ויום אחד שמע רחש מבין קני האגם...

הוא כמעט התעלף, דוב שחום עם פנים זוממות התקרב אליו, והחל לרחרח אותו מכף רגל ועד ראש...

הצעיר איבד עשתונות, לא היה לו כל סיכוי מול החיה האימתנית, ובלא כל ברירה נעמד, רועד כולו, וגמגם מול הדוב את המשפט המאיים... "היי דוב, המקום הזה הוא שלי, ואני דג כאן את הדגים..."

הדוב התרומם באחת, נעמד על שתי רגליו... הוא נראה כל כך אימתני, גבוה הרבה יותר מהצעיר המפופר... אבל הצעיר לא ויתר, ובנשימות מאומצות תפס אומץ, הביט הישר אל תוך עיני הדוב ואמר בקול מתייצב: דוב! זה המקום שלי! ואני לא זז מכאן! ו...הפלא התרחש!! הדוב כרע ברך, פנה לאחור - ונעלם לבין השיחים...

הוא היה המום. לא הבין כיצד דבר כזה ייתכן!! האם הדוב יודע אנגלית? האם זה איזשהו לחש נסתר ופלאי?

לאחר שחזר מהמסע הארוך, לא התאפק הצעיר ושטח את שאלתו הסקרנית הבווערת בפני המדריך המנוסה.

התשובה היתה מפתיעה ומכוננת עוד יותר: "תשמע ידידי הצעיר" - השיב המדריך המבוגר - "את ההסבר לתגלית אותה הופתעת לגלות. פשוט, הדוב מודע היטב לכך שהדרגה שלו פחותה מדרגתו של האדם, גם הוא יודע שהאדם הוא הכתר של הבריאה כולה!!

ולכן - הדב לא מתקרב לאנשים!!! אלא אם כן העומד מולו מתנהג כמו חיה - צורח, משתולל, בורח, מתפרע... מול אחד כזה אין בו שום חשש... אבל אם האדם רק מראה לו שהוא 'אדם', הדוב מבין מיד את הרמז ופוסע הלאה בשקט... ולכן, ברגע שהראית לו שאינך מתכוון לזוז מהמקום כי אתה בן אדם - הדב פשוט הסתלק!!!"

עלינו לנצל את הימים הטרופים הללו להתחבר לעצמנו, לשבת עם עצמנו ולגלות את האוצרות הטמונים בנו, ללמוד על כוחות הנפש שה' נתן לנו ברחמי (וגם להשתמש בהם, כמובן...), ורק כך נוכל לעמוד באומץ לב מול האתגרים המתרוממים מולנו - ואינם אלא ניסיון...

(מתוך 'נקודות של אור', מעובד משיחת כ"ק אדמו"ר מספינקא [דונולו] שליט"א)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שבת דף יח

נוסעים לשבת - האם מותר להשאיר בבית טייפ דלוק עם קולות שיחה כדי להבריה גנבים?

"מפני שמשמעת את הקול"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א ע"י משפחה שעוזבת את ביתה לשבת, ובעקבות גניבות שאירעו לאחרונה בשכונתם בשבתות, טכסו עצה וחשבו להקליט את קולות בני הבית המשוחחים ביניהם באחד מימי החול, וישאירו רמקול דולק ליד הדלת בשבת, וכך יחשבו הגנבים שבני הבית נמצאים. ובנידון זה לכאורה יש להקל יותר, שכן איש מלבדם לא ידע שקולות אלו הם הקלטה ואינם אמיתיים; ומה עוד שהרמ"א כתב להקל במקום הפסד.

אך הרב זילברשטיין השיב להם, שכיום, שקיימות מערכות שמירה ומיגון משוכללות וניתן להישמר מגנבים בדרכים אחרות, לא כדאי להשתמש בהפעלת והשמעת הקלטות, ויתכן שבשימוש בהיתרים כאלו, קיים חשש בפריצת חומת השבת הקדושה, ולמעשה הדבר מסור להוראת גדולי הדור.

וכך גם ענה לאבא שנבצר ממנו להשתתף עם משפחתו בליל הסדר ורצה לקיים את מצות 'הגדת לבנך' ע"י הקלטה שיספר להם בה את סיפור יציאת מצרים במתיקות באופן חי ומוחשי, ויכוונו את הטייפ עם שעון שבת שיתחיל לפעול בשעת אמירת ההגדה... וענה לו הגר"י שליט"א שעדיף שימנה שליח שיספר לבניו את סיפור יציאת מצרים, וזאת משום חשש השמעת קול וזלזול בכבוד יו"ט.

הגמרא אומרת שאסור לתת חיטים בריחים מבעוד יום השבת על מנת שיטחנו מעצמם בשבת, משום שהריחים משמיעים קול. ומפרש רש"י: מפני שמשמעת את הקול, ואוושא מילתא בשבת, ואיכא זילותא.

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בספרו חזון יחזקאל חוקר מהי הזילותא - האם עצם השמעת הקול, קול של מלאכת שבת, זה הזלזול? או שהזילותא היא בזה ששומעים את קול המלאכה ויאמרו שבשבת התחיל את המלאכה ולא אכפת לו מקדושת השבת, וממילא יש כאן זלזול בדיני שבת. הנפקא מינה היא בדברים המשמיעים קול אך ברור לשומעים שהופעלו מערב שבת, וכדלהלן.

ומוכיח מדברי הרמ"א (או"ח סי' רנב ס"ט) שכתב: "ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגער מערב שבת אע"פ שמשמיע קול להודיע השעות בשבת, כי הכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול". א"כ מוכח מהכא שהזילותא היא שיש כאן זלזול בשבת, שיאמרו שבשבת התחיל המלאכה, כי אם השמעת הקול עצמה היא הזילותא בשבת, מה מועיל זה שהכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול. ולפי זה מסיים בעל החזון יחזקאל, אין השמעת קול אסורה אלא בדבר שיש בו איסור לעשותו בשבת. ובספר 'פריו מתוק' (פרשת נצבים) מביא שאלה שנשאל

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א: יום רביעי הקרוב, ערב ר"ה, לצום חצי יום

"בשנה האחרונה היה הרבה ביטול תורה בעוונותינו הרבים" | בכוחה של התורה "להגן ולהציל מכל מרעין בישין"

הרבים, לכן על כל אחד ואחד להתחזק בכל כוחו ולהשתדל להרבות בלימוד התורה, ובכוחה להגן ולהציל מכל מרעין בישין, כדאי' בסוטה כ"א א'.

"עוד היו מייעצים לעת הזאת להתענות בערב ראש חודש ניסן חצי יום ולהתפלל תפילת יו"כ קטן, ועיקר התענית הוא התפילה, והקב"ה יאזין לשוועתנו ויאמר לצרנתו די וישלח רפואה שלימה במהרה לכל חולי עמך ישראל.

"הרוצה להתענות כל היום או חצי יום יזכור לקבל התענית ביום שלישי הבעל"ט בתפילת המנחה ויוכל לומר עננו במנחה ביום רביעי, בדיעבד אפשר לקבל עד הלילה, ויש מתירין גם בלילה. "המתענה חצי יום בלי קבלה אינו יכול לומר עננו, אבל יש גם בזה זכות.

"אפשר לומר בשעת קבלה "בלי נדר" או עד שארצה [אך אם לא יתענה עד אחרי תפילת המנחה לא יאמר עננו].
ואב הרחמים ויאמר למלאך המשחית די במהרה.
חיים קניבסקי".

אתמול התפרסמה ביתד נאמן, הוראתו של מרן שר התורה שליט"א, עקב התפשטות נגיף הקורונה.

מרן שליט"א מסביר במכתבו המיוחד, כי השנה בעוונותינו היה הרבה ביטול תורה, אולי בגלל מערכות הבחירות שחזרו על עצמן שוב ושוב, וקורא לכל אחד ואחד "להתחזק בכל כוחו ולהשתדל להרבות בלימוד התורה" שבכוחה "להגן ולהציל מכל מרעין בישין".

רבינו מציע עוד: "להתענות בערב ראש חודש ניסן חצי יום, ולהתפלל תפילת יו"כ קטן, ועיקר התענית הוא התפילה."
ערב ראש חודש יחול השבוע בע"ה ביום רביעי, וע"כ יש לקבל על עצמו את התענית בתפילת מנחה של יום שלישי.

מכתבו המלא של מרן שליט"א:

"בס"ד כ"ז אדר תש"פ

"אמרינן ביבמות, ס"ג א', אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל, והנה בשנה האחרונה היה הרבה ביטול תורה בעוונותינו

"דעו לכם אברכים, שאין כל פחיתות כבוד להתיישב על הרצפה ולשחק עם הילדים בלגו ובפליימוביל, ולא רק בשעת מגיפה ולחץ..."

הסגולה החשובה ביותר, וגם הקשה ביותר לביצוע

צריכים להישמר מלכעוס על הילדים ולנהוג מתוך שמחת הלב. שכן הכעס והרוגז - מזמנים את המזיקים, חלילה. בעוד השמחה וטוב הלב - דוחים את כל הפגעים מהבית. האמת? זוהי הסגולה הקשה ביותר לביצוע.

דווקא כעת, כשאנו מלופפים עם הילדים, כולם יחדיו כמו בתיבת נח, דווקא עכשיו צריכים להתאמץ כל-כך להשרות אווירה רגועה ונעימה בבית. לא להתעצבן ולא לכעוס, אלא להכיל את

הסכיתו להוראתו החיונית כל-כך של הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע, אשר מדריך איך צריך להתנהג בעת מגיפה. הוא לא מתייחס לכל הצעדים הרוחניים בהם צריך להתחזק (וצריך להתחזק!), אלא פונה לאפיק אחר לגמרי:

"כל זמן המגיפה תרחק מאד בתכלית מכל מיני כעס ודאגה ועצבון, ואדרבא - תהיה שמח תמיד בכל מיני שמחה..."
בהמשך הוא מסביר, שדווקא בזמנים לחוצים כמו בעת מגיפה,

הנפשות הקטנות (וגם את הנערים הגדולים!) ולדאוג שהבית יהיה חממה של שמחה - חממה המוגנת מכניסתם של נגיפים ומזיקים כאלה ואחרים.
רבים מאבות המשפחות פחות רגילים להיות חלק מהמהומה הביתית היום-יומית, ופתאום כל אחד (שלא קיבל את התואר 'עובד חיוני'...) מוצא את עצמו בבית, מוקף בילדיו ומנסה לאתר לעצמו מוצא מן הסבך.
אתמול האזנתי לשיעור מופלא מפי הגה"ח רבי יואל ראטה שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת התורה' בארה"ב, המדריך את

תלמידיו בשפה פשוטה:
"דעו לכם אברכים, שאין כל פחיתות כבוד להתיישב על הרצפה ולשחק עם הילדים בלגו ובפליימוביל. לא רק בשעת מגיפה ולחץ. אבל במיוחד בימים טרופים כאלה, כשהילדים וההורים נמצאים ביחד בבית, יש לנצל את השעות ולהפוך אותן מ'שעות בלתי נגמרות' ל'שעות איכות'. תשחקו עם הילדים, תרדו לרמה שלהם, תבנו את הקשר החיוני כל-כך בין הילד להוריו".
(יקותיאל יהודה גנול, 'המבשר')

יהלומים מגדולי ישראל

רבינו ישב בכיתה והאזין בהנאה לסיפור פרשת השבוע מפי המלמד: "לקחו ארגז תפוזים ירוק, ובתוכו הניחו את משה רבינו, וציפו את זה מבפנים בטיט ומבחוץ זפת, וכך שמו אותו על שפת היאור"...

מדוע חבש מרן שר התורה שליט"א את ספסלי כיתת הפעוטות בת"ת תשב"ר? | כיצד היה מנעים לבניו את הלימוד עימם? | זמה הורה לאבא שילדו לא רצה ללמוד עמו?

דברים אותם לא לומדים במשך היום. כך למשל, הוא קבע עם כל אחד מבניו לימוד קבוע בסדרי חמשה חומשי תורה כבר מגיל צעיר, ונביאים ראשונים, ואחרי זה משניות, מסכת אחרי מסכת, גמרא בבלי, ובהמשך כשבגרו למד עמם גם גמרא ירושלמי. הילדים היו מצטחקים כי "אבא ילמד איתנו הכל, רק לא מה שאנו לומדים בתלמוד תורה". יודגש כמובן, שזה אחרי שהוא עמד על טיבם שהם אכן שולטים בחומר ויודעים אותו, אז המשך בלימודים נוספים.

הלימוד עם האבא - רבינו שליט"א, לא היה קל. היו לו תביעות של זמנים קבועים וברורים, והוא דרש ריכוז מלא. לימוד זה לימוד. מפעם לפעם הוא גם בחן ושאל שאלות לראות שאכן הוא מבין את הנלמד ולא מתבלבל. אכן עם זאת, בזמן שלמדו הוא הקפיד להנעים את זמן הלימוד, ומפעם לפעם היה שוזר פנינים השייכים לענין בו למדו.

@ללמוד עם הילד - בלי להלחץ...

אחד מבני רבינו סיפר, כי הוא זוכר שבמשך תקופה ארוכה בה למד עם אביו, רבינו דיבר איתו רק מענינים אחרים ולא מילה אחד ממה שלמדו אז בתלמוד תורה. מסתבר, כי הרגיש שאם ידבר וישאל אותו שאלות על מה שלמדו במסגרת הקבועה של התלמוד תורה, הוא יילחץ והדבר יהיה קשה לו מאוד, לכן, עקב ממרחק בלי לבחון אותו על כך.

אגב, רבינו שליט"א עצמו כבן לאביו מרן הסטייפלר זי"ע, היה לומד עמו כל ימי חייו בקביעות. רבינו בעל הקהילות יעקב זי"ע הקפיד על מצות 'ולמדתם את בניכם' ללמד בעצמו את בנו, וכך,

רבינו מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א מעולם לא התמצא בתאריכי לידת ילדיו. הוא לא זכר ולא התעניין. גם במאכלים האהובים עליהם, בתחביבים ומשחקים שלהם הוא לא הביע כל התעניינות. אלו הם משחקי ילדות ואין בהם ענין לדידו. בנושא אחד הוא כן התעניין והתערב: בלימודי הילדים. מלבד מה שהוא קבע חברותא ללמוד עם כל ילד בנפרד, כמה פעמים בשבוע, הוא גם הביע התעניינות וסייע בלימודי הבנות. בנושא זה היה משקיע את תמצית כוחו.

עוד בהיותם ילדים קטנים ממש, הכין רבינו 'לוח אותיות' נאה כתוב בכתב גדול, כדי להנעים לילדים את לימוד האותיות (את הלוח הראשון הכין רבינו הקהילות יעקב זי"ע לנכדים הצעירים, וכשנשבר הכין רבינו לוח חדש ונאה ורשם עליו אותיות בכתב יפה), וגם בהמשך היה משתדל לקנות להם ספרים נאים, ואף מעטר עליהם את שם התלמיד בכריכת הספר.

כשגדלו מעט הילדים, הקפיד רבינו ללמוד עם כל ילד סדר לימוד, מלבד מה שחזרו על הנלמד בתלמוד תורה, קידם אותם ולימד אותם במסכתות שונות, כל ילד לפי כוחו והספקיו.

@אבא כבר ילמד אתנו הכל..."

מעניין לציין, כי דעת רבינו ברורה, שאב השולח את ילדיו ללמוד אצל מחנך, ואכן המחנך עושה מלאכתו נאמנה ומלמד אותם כראוי, הרי האבא נפטר מחיוב תלמוד תורה לבנים. אכן, בימינו בדרך כלל מוסדות הלימוד משקיעים בלימוד עם הילדים מספר ענינים בלבד, ולא מספיקים ללמוד את כל ים - התורה. אכן, משום כך, היה רבינו מקפיד ביותר להשלים עם ילדיו

שלקחו ארגז תפוזים ירוק (בתקופות ההן התפוזים היו בתוך ארגזי עץ ירוקים וחזקים) ובתוכו הניחו את משה רבינו וציפו את זה מבפנים בטיט ומבחוץ זפת... וככה שמו אותו על שפת היאור... המחשה זו מצאה חן בעיני רבינו, והיה מספר אותה לבני ביתו.

לא כל אב מתאים ללמוד עם בנו בטבע העולם, הילד לומד הכי טוב עם הוריו. הם מכירים לרוחו ויודעים טוב יותר ללמד אותו, והרי כך היא מצות התורה. אבל במקרים רבים, טוב יותר שהבן ילמד דווקא עם מישהו אחר ולא עם האבא. לא פעם מייעץ רבינו להורים שבאו לפניו ואמרו לו כי הלימוד עם הבן הולך קשה, והילד נלחץ מאוד ומסרב ללמוד - שאכן יחפשו מלמד פרטי שילמד במקום האבא.

מִן רַה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א הוסיף פעם לתלמידי (מובא בקובץ גליונות, פרשת בשלח תש"פ, בקובץ הנספח בסופו מהגרי"ג), כי רבינו שליט"א הראה לו שיש מקור לדברים באבות דרבי נתן, פרק כ"ו הלכה ו': "רבי יהודה בן אילעי אומר, אדם שמת והניח בן ולא למד תורה מאביו והלך ולמד תורה מאחרים, הרי חנופה מבקש". מדברים אלו למדים שני דברים: הראשון, כי לפעמים האבא חושש מלהחניף לבנו, וזו טעות, אדרבה, באבות דרבי נתן אנו רואים כי האבא צריך להחניף לבנו, שהרי אותו בן שלא רצה ללמוד עם אביו, כי מדי הקפיד עליו, ואחרי שאביו מת ואחרים מכבדים ומשבחים אותו הלך ולמד מהם תורה. והשני, לא לדקדק יותר מדי עם הבן כדי שלא ירגיש לחוץ ויחפש ללמוד עם מישהו אחר.

בהזדמנות הוסיף רבינו יותר, כי גם המלמד הכי מוצלח, יתכן מסיבות שונות שדווקא עם בנו הוא לא מתאים ללמוד, והמציאות מוכיחה שאין זה חסרון באב כלל, אלא הוא לא מתאים ללמוד עם בנו. "העולם אומר", סיים רבינו, "כי בן הלומד אצל אביו, או שזה הולך הכי טוב שיש, או שזה הכי גרוע שיש" (מנחת תודה עמוד צ"ב).

בעוד היה רבינו ילד צעיר, קבע איתו אביו הגדול מִן רַה"י זי"ע לימוד קבוע, וכשהגיע לגיל הבחורות, רצה אביו שיבוא לשמוע אצלו שיעורים בישיבת בית יוסף, שם לימד באותה תקופה מִן רַה"י הסטיפלר ומסר שיעורים, ואכן רבינו שליט"א למד שם תקופה של כשנה, ואחרי זה אביו אמר לו: 'לא טוב ללמוד מדי הרבה אצל אבא'... והוא עבר ללמוד בפתח תקוה בישיבת לומז'א.

(יתלמדם חוקי חיים' פרק ט' - גיליון 'דברי שיח' תצוה-פורים תש"פ)

גם כשכבר בנו שליט"א היה תלמיד חכם מפורסם, הוא המשיך להחזיק בקביעות זמן לימוד שבועית, עד לתקופתו האחרונה ממש.

בעת הצורך, רבינו היה ניגש לתלמוד תורה או לישיבה בה למדו הילדים, לשוחח עם המחנך אודות בנו. הוא לא המתין לפגוש אותו או לחכות שהדבר יסתדר, אם הוא ראה צורך, קם והלך לשוחח איתו לעמוד מקרוב על מצב הרוחני של הילד.

פעם התבטא רבינו כי ראה מהנסיון שעל כל אבא לברר מפעם לפעם אצל המחנכים של הילדים, על התנהגות הילד, מי שלא מתעניין נוהג שלא כראוי. והוסיף: פעם אמר לי אחד המלמדים: 'אבא שלא מתעניין מהבן שלו, שלא אכפת לו ממנו, גם לי לא אכפת ממנו!' (ספר מנחת תודה).

@ישב בכיתת הגן ושקע בלימוד...

בהקשר לזה התפרסמה עובדה נפלאה, ונביא אותה כאן ממקור ראשון, כפי שסיפר הגר"ש שטינמן, ששמע מרבינו שליט"א עצמו:

היה זה כשבנו הגדול של רבינו, הגאון רבי אי"ש קניבסקי שליט"א היה ילד קטן ממש, והחל אז ללמוד בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני ברק. כדרכם של ילדים בתחילת השנה, הוא לא רצה ללכת ללמוד. האבא - רבינו אמר לו כי הוא יבוא עמו ויכנס איתו עד למקום, כדי שירגיש בטוח. ואכן הוא ליווה אותו לתלמוד תורה הוותיק, ונכנס איתו לכיתה בה הוא צריך ללמוד. שם קיבל את פניהם המחנך המפורסם והוותיק הרה"ח רבי ברוך שיש זצ"ל. אלא שהילד לא הסכים לעזוב את אביו. הוא פחד... לא עזר שום שיכנוע. במקרים כאלו, מקובל שהאבא עוזב את המקום, והמחנך מרגיע את הילד ובדרך כלל חיש מהר הוא נרגע. אבל רבינו הציע למחנך, ואמר לו: 'לא אכפת לי להישאר כאן עם כסא בפנית הכיתה, הרי בין כה אני לומד, מה משנה איפה אני לומד'... ר' ברוך שיש, הסביר ואמר לרבינו כי זה מיותר וגם לא מקובל, אבל רבינו אמר לו: אם לך לא מפריע, אשב בצד, כך הילד ירגע בקלות, ואחרי זה אלך'... וכך היה: רבינו נטל כסא וישב בצד וחיש מהר שקע בלימוד, והילד נכנס בשמחה לשחק עם חבריו.

אגב, לימים, סיפר רבינו עובדא זו, כשהוא מוסיף כי כשהרבי סיפר את פרשת השבוע הוא היטה אוזן להקשיב איך הוא מלמד, ונהנה מאוד. היה זה בפרשת שמות, הרבי תיאר לילדים הרכים, כיצד החביאו את משה רבינו בין קני הסוף. הוא המחיש להם

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל

שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

מה דינו של בשר אווז ששפשוהו במורסן בפסח?

ויש הסוברים שאף אם האווז היה יבש בשעת השפשוף, אסור לאוכלו, מפני שהמורסן הנותר בעור בא לאחר מכן במגע עם מים בעת הדחת האווז לצורך מליחתו ובישולו, אולם, באופן זה המורסן אינו נכנס לעומק הבשר דרך העור, ולכן אם הפשיטוהו מותר לאוכלו.

[שו"ע תסה, משנ"ב ט-י, ושעה"צ ז]

אווז לח ממים ששפשוהו במורסן (אחת מקליפות התבואה) בפסח לפני הפשטתו מעורו - אסור לאוכלו בפסח, משום שתערובת חמץ אסורה בפסח אפילו ב'משהו', ובעור האווז ישנן נקבוביות שהמורסן - המחמיץ מלחות האווז - נותר בתוכן גם לאחר שטיפה. והפשטת העור, אינה מתירה את אכילת הבשר, כיון שדרך העור נכנס המורסן לעומק בשר האווז.

מה דינו של בשר אווז ששפשוהו במורסן לפני הפסח?

ויש הסוברים שאם שפשוהו במורסן לפני הפסח, מותר לאוכלו אף בפסח עצמו, במקרה שההימנעות מאכילתו כרוכה בהפסד כספי משמעותי, או בשעת הדחק, כגון שאין מאכל אחר לאכול; ובתנאי, שישטפוהו היטב לפני אכילתו.

[משנ"ב תסה, יא; ביאורים ומוספים דרשו, 10]

כאמור, אווז לח ששפשוהו במורסן לפני הפשטתו מעורו, אסור לאוכלו בפסח, משום שאיסור תערובת חמץ הוא אפילו ב'משהו'. ובערב פסח לאחר חצות, שאז איסור חמץ אינו ב'משהו', אלא ב'נותן טעם', והוא 'בטל בשישים' - מותר לאוכלו לאחר שפשוף והדחה במים.

באיזו אש אסור לחרוך עופות בפסח?

בלהבה העולה מן הקש. ויש שכתבו טעם נוסף להתיר (בדיעבד) - שאין כאן אפילו ריח דגן, אלא עשן העולה ממנו, ואף הוא בטל באלף בעשן היוצא מהקש.

[שו"ע תסה, ג, ומשנ"ב יב; ביאורים ומוספים דרשו, 11]

בזמנים עברו נהגו לחרוך את העופות באש שהוצתה בקש. וכתב הרמ"א, שבפסח יש להקפיד שלא להשתמש בקשים מתבואת הדגן, כיון שעלולים להמצא בתוכם גרגרים שהחמיצו. וכתב המשנה ברורה, שאין זו אלא "זהירות בעלמא לכתחילה", כיון שאף לו ידענו שיש שם גרגרים אין להניח שהחמיצו, ואף אם החמיצו, אינם אוסרים את העוף, כיון שאינו נוגע בדגן אלא

* כאשר מניחים בפסח מזון העשוי מדגן לפני בעלי חיים, אין להניחו במקום לח, כדי שלא יחמיץ. ויש אומרים שצריך להקפיד על כך משלושים יום לפני הפסח, כדי שלא ישאר החמץ ברשותו מבלי משים.

* קליפות הדגן - הן הקליפה הנושרת מהדגן בעת כתישתו, והן הקליפה הדקה הנוותרת בנפה לאחר הניפוי - מחמיצים כחיטה עצמה, ולכן אסור להשרותם במים בפסח.

* בזמנים עברו היו נהוג לשפשף את הגוף במורסן (ראה לעיל) לאחר ההזעה בבית המרחץ; וכתבו הפוסקים שאין לעשות כן בפסח.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן למנות שליח למכירת המץ באמצעות הטלפון?

ובכסף יחד, יש אומרים שחובה על כל אחד מהמשלחים לחתום בעצמו על שטר ההרשאה לרב, אשר יימסר לגוי במצורף לשטר המכירה.

אולם, בארץ ישראל, בה משכירים את מקום החמץ, אין צורך בשטר; ולכן, למרות שנהוג לערוך שטר, אין חובה לכל אחד לחתום בעצמו על השטר. ומינוי השליחות אפשרי אף באמצעות הטלפון, ואף ניתן למנות שליח למינוי שליח אחר.

[משנ"ב תמח, יד; ביאורים ומוספים דרשו, 47]

ניתן למכור חמץ לגוי גם באמצעות שליח. ואכן, המנהג מקדמת דנא, שבני העיר (או השכונה, וכדומה) כותבים שטר 'הרשאה' לרב למכירת החמץ, והרב מוכר את החמץ עבור כולם. ומן הדין, אין צורך ב'קנין' למינוי השליח, אולם, יש מהראשונים שכתב כי ראוי לעשות קנין לחיזוק הדבר, וכך המנהג. ובחוף לארץ, שמוכרים את המקום שבו נמצא החמץ לגוי (ראה תקציר לאתמול) - היות והקנאת קרקע לגוי נעשית בשטר

הלוח היומי

כ"ח באדר | רבי אברהם הכהן פימינטיל זצ"ל, מהמבורג, ב' מנחת כהן

יום זה הוא יו"ט במגילת תענית על שבו התבטלה גזירת השמד של אדריאנוס קיסר.. (מג"ת י"ב)

יארצייט:

תנ"ז: רבי אברהם הכהן פימינטיל זצ"ל, מהמבורג, ב' מנחת כהן.
 תק"י: רבי שמואל ב"ר שלמה לניאדו זצ"ל, רבה של ארם צובה-סוריה וב' כלי חמדה, כלי פז ועוד.
 תקפ"א: רבי שלמה ב"ר אריה לייב יורבארגר זצ"ל, מוילנא, ב' באר שבע.
 תשכ"ב: רבי שמואל ב"ר יצחק אבן-דנאן זצ"ל, הדרשן מפאס, ב' לשד השמן, דשנת בשמן ועוד.
 תשל"ט: רבי אשר מאיר ב"ר שמואל זליג שולמן זצ"ל.
 תשמ"ז: רבי מרדכי ב"ר משה חברוני זצ"ל, ר"י חברון.

האם מותר לאדם לדבר לשון הרע על עצמו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

אחד, מחלקים את נאמנותו ומאמינים לו רק במה שנוגע כלפיו - ביאורים ומוספים].

בנוגע לסעיף זה מעלים ב'ביאורים ומוספים' נידון מעניין - האם מותר לאדם לדבר לשון הרע על עצמו? ידוע המעשה עם ה'חפץ חיים' שבדרכו לראדין ברכבת ישב לידו אדם שלא הכירו ודיבר בשבחו של ה'חפץ חיים', ורבנו ביטל את דבריו, והלה כעס עליו ומחה בו, ולאחר שהגיעו לראדין וראה על מי כעס, ביקש את סליחתו, ואמר לו ה'חפץ חיים' כי הוא חייב לו תודה על שבזכותו למד שאסור לאדם לדבר לשון הרע אפילו על עצמו. מאידך, לעיל הביא ה'חפץ חיים' את דברי חז"ל על הפסוק (ישעיה ו ה) "כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב", שאמר הקב"ה לישעיה הנביא שעל עצמו רשאי לומר דברי גנאי אך לא על אחרים, וכתב הגר"נ קרליץ כי משמע מכך שמותר לומר דברי גנאי על עצמו, וראה בביאורים ומוספים שהביאו דעות שונות בזה, ויש שחילקו בין אופן שהשומע אינו יודע שהמספר מספר על עצמו, וכעין המעשה הנ"ל עם ה'חפץ חיים', לבין אופן שהוא יודע שמספר על עצמו, שאז מותר.

ונידון נוסף: האם מועילה נתינת רשות לשני לספר עליו לשון הרע? ה'חפץ חיים' כתב לעיל שאינו מועיל, וב'שיחות חפץ חיים' מובא שאמר שאסור לדבר לשון הרע אפילו על אדם שידוע שאינו מקפיד אם ידברו עליו, וכפי שמוכח ממרים שסיפרה על משה רבנו, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין. מאידך, הגר"ש דבליצקי הביא את המסופר על רבי זונדל סלנטר, שהיה מעמיד אנשים מיוחדים שישתדלו למעט דמותו בעיני הבריות בכל מקום שישמעו שמדברים בשבחו, ומוכח שלדעתו מועילה נתינת רשות לדבר גנות על עצמו. אך הביא עוד מספר 'משפטי בני אדם' שהסיק להלכה שבלשון הרע של דברי גנאי וזלזול לא מועילה רשות להתיר, אבל לשון הרע של שלילת המעלות, נראה שמועילה נתינת רשות.

עוד יש לציין שכל הנאמר הוא לענין איסור לשון הרע, אבל לספר על חטאיו לאחרים [אם אין תועלת בכך], כבר כתב הרמב"ם שעזות פנים היא [שמראה בכך שאינו מתבייש בהם].

בסעיף ה' (כלל ז') כותב ה'חפץ חיים', כי אדם שהתחזק מכבר בלאו הכי לאדם רשע, כי התפרסם עליו כמה פעמים שעבר בשאט נפש על איסורים הידועים לכל ישראל - על אדם כזה מותר לקבל לשון הרע. ב'ביאורים ומוספים' מביאים מה שכתב ה'חפץ חיים' לקמן, שלמרות שי'רא מאד להעתיק דין זה שמותר לספר [ולקבל] לשון הרע על המוחזק לרשע, מפני בעלי לשון הרע, שכשישמעו על אחד שמץ דבר מה, תכף יחזיקו אותו למוחזק לרשע, ויגנו אותו, ויתלו את ההיתר בספר הזה - עם כל זה לא השמיטו, וכמו שאמרו חז"ל על כעין זה את הפסוק "כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם".

ואכן כלל לא פשוט להחליט על אדם מסויים שהוא 'מוחזק לרשע', ויש לעיין היטב בדברי ה'חפץ חיים' ובנידונים השונים המובאים ב'ביאורים ומוספים' בענין זה.

לגבי יהודים שאינם שומרי מצוות בזמננו, מבואר שם שגם לדעות שאינם נחשבים כתינוקות שנשבו וכאנוסים, מ"מ לדעת כמה פוסקים יתכן שלא התירו לדבר או לקבל עליהם לשון הרע, כי אינם נחשבים רשעים העוברים בשאט נפש על דבר שמפורסם איסורו אלא כשוגגים או אנוסים. אכן, על רודפי ושונאי הדת, יש שכתבו שמותר לספר אף על אותם שהם בגדר תינוקות שנשבו ובגדר אנוסים, שהרי מצוה להרחיק אותם ולספר על מעשיהם הרעים, כדי שלא ילמדו מהם. ודעת הגר"ח קניבסקי שעל תינוק שנשבה בכל מקרה מותר לספר לשון הרע.

עוד מציינים בביאורים ומוספים, כי כל תנאי ההיתר שנאמרו לענין סיפור לשון הרע על רשע, קיימים גם לענין קבלתו. ולפי זה אין היתר לשמוע לשון הרע על רשע אלא רק אם כוונתו בזה היא לתועלת, ואין היתר לספר כדי ליהנות מהפגם שנותן בו, או מצד שנאה שיש לו עליו, אלא חייב לכוין לתועלת. אמנם כל זה לענין רשע סתם, אבל אפיקורס מצוה לגנותו ולבזותו אף אם אין מטרתו לתועלת.

בסעיף ה' כותב ה'חפץ חיים' שאדם שמספר לשון הרע על עצמו ועל חברו יחד, מותר להאמין רק לגבי מה שמספר על עצמו ולא למה שמספר על חברו [ואפילו כשמדובר על מעשה